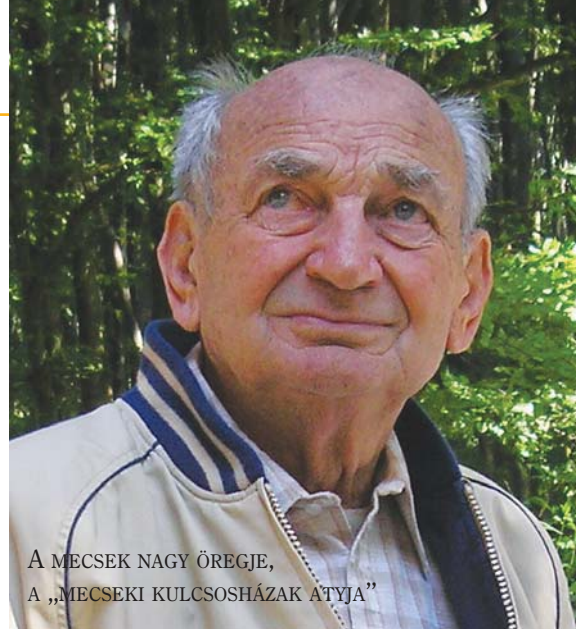

Cserkészként került közel a természethez, a Mecsek vadregényes erdei már a két világháború között, kissrácaként rabul ejtették őt. A Mecsekben és a Zselicben nyolc turistaházat alakított ki, melyeket villanszerelő ezmesterként felújított, üzemeltetett, karban tartott. Mindezek mellett barátaival, turista társaival több száz kilométernyi jelzést festett újra, turistautakat épített és forrásokat újított meg. Számos elismerés mellett 2009 óta a Magyar Természetbarát Szövetség Örökös Tagja cím büszke tulajdonosa.

A MECSEK NAGY ÖREGJE,
A „MECSEKI KULCSOSHÁZAK ATYJA”

A mecseki kulcsosházak atyja

Kiss Lajos bácsi 92 évesen, ha az időjárás és egészsége engedi, ma is szívesen sétál egy kicsit a Mecseken. Találkozásunk időpontját sem könnyű egyeztetni, mint mondja, sok a dolga, programja van. Aztán egy zord téli napon Lajos bácsi elmesélte nekem kalandos életének történéseit.

– Lajos bácsi, mióta járod a Mecsek erdeit?

– Vajszlón születtem 1919-ben, Siklósrá jártam polgári iskolába, majd 14 évesen, 1933-ban kerültem Pécsre, ahol a nagynéném vett a szárnyai alá, amíg kitanultam a villanszerelő szakmát. A városi villamos műveknél kezdtem el dolgozni, ebben az időben kerültem a Keresztény Ifjak Cserkészcsapatába. Innentől kezdve cserkészotthonban laktam, és rendszeresen jártuk a Mecsek ösvényeit. A cserkészti vizsgát 1944-ben, a cserkészmozgalom feloszlata előtt néhány héttel tettem le. (A magyarországi cserkészmozgalmat a nyilasok oszlatták fel 1944-ben, majd a háború után, 1948-ban az úttörőmozgalomba olvastották, és csak 1989-ben szerveződött újra – a szerk.).

– Milyenek voltak akkoriban a Mecsek turistaútjai?

– Lényegesen kevesebb jelzett út volt, mint ma, és a keskeny, alig járt ösvényeken vadregényes kirándulásokat lehetett tenni. Azokban az időkben még volt mit felfedezni a hegyen. A világháború előtt fehér alapon fekete számokkal jelölték a turistautakat. A múlt század hatvanas éveiben – barátaimmal és turistatársaimmal – tevékenyen részt

vettünk a jelzések újrafestésében. A hosszú éveig elhúzódo munkában a Mecsek és a Zselic turistaútjait Pécsről Kaposvárig már színes jelzésekkel láttuk el.

– Te magad is építője voltál a hegyseg egyik legszebb ösvényének. Hogy is volt ez?

– Molnár István erdőmérnök barátom vetette fel a kilencvenes évek elején, hogy a Jakab-hegyre meredeken felvezető turistautakat kössük össze egy kevésbé meredek, szép vonalvezetésű ösvénnyel. A gondolatot tett követte. Kijelöltük, műszerrel kimértük az útvonalat, majd egy szép májusi napon ásóval, lapáttal, csákánnyal nekiláttunk a terepmun-

kának. Lelkes iskolás gyerekek és tanáraik segítségével négy évig dolgoztunk, míg végül elkészült a közel három kilométer hosszú, egy méter széles Panoráma út.

– Mitől lettél te a „mecseki kulcsosházak atyja”?

– Villanszerelőként dolgoztam, így az első „házam” az akkori villamos művek számára feleslegessé vált kövestetői transzformátor állomás lett, aminek a helyén ma a háromszilagos Hotel Kövestető áll. Amikor azt eladták, „cserébe” kaptam a Koszonya-tetői szolgálati lakást, amit szintén kulcsosházzá alakítottam. Ez az épület lett a szívem csücske, ennek a háznak voltam legtovább a gondnoka. Jó kapcsolatom volt az erdőszettel is, erdőmérnök barátom unszolására a valamikor Fehér-kúti étteremből is egy takaros turistaházat alakítottunk ki. Meg kell, hogy említsem még a Gubacsost, a Csengő-lakot, a Betyártanyát, de Vágotpusztán és a Sas-réten is sok időt töltöttem az ottani turistaházak építésével, szépítésével. Éltre szóló barátságok, szerelemek szövődtek a romantikus kisházak falai között.

– Merre jártál a nagyvilágban, vannak kedvenc túrahelyeid?

– Számomra a világ legszebb helye a Mecsek. A Kelet-Mecsek, azon belül Pusztabánya erdei a legkedvesebbek nekem, de nagyon szeretem a Jakab-hegy környékét is. Munka után megebédeltem, és már mentem fel a hegyre, sokszor aludtam a Zsongor-kő melletti Remete-barlangban. A magyar tájakat szinte

BARÁTOKKAL AZ ÖRDAS-TANYÁN

AZ BETYÁR-TANYA

SÉTA PETŐCZ-PUSZTÁN

A KITÜNTETETTÉK KÖZÖTT
2009-BEN DOBOGÓKÓN

mind bejártam, de külföldön is sokfelé megfordultam. Szerettem az Alpokban túrázni, sokat csavarogtam az osztrák, német és francia alpesekben.

Bulgáriában végigjártam a Botev-emléktúrát (*Botev a bolgárok legnagyobb költő-forradalmára – a szerk.*), ami kétszáz kilométer hosszú. A Fekete-tenger partjától a Rhodope hegyein át Szófiáig gyalogoltunk, naponta húsz kilométert tettünk meg, így tíz napig tartott a nem mindennapi kirándulás. Óriási élmény volt.

Mindezek ellenére külföldön legtöbbit a Szlovák Paradicsomban jártam. Tizennégy éven keresztül minden augusztusban túrát szerveztem erre a csodálatos környékre. A Magas-Tátrát nem annyira szerettem, mert ott csak kő és szikla „terem”. A Szlovák Paradicsom szurdokvölgyei, hatalmas, fátyolszerű vízesései, függőleges sziklafalai és az azokra felkúszó vaslétrák – nem is beszélve a Hernád-áttörésről és a Tamás-szikla szédítő mélységéről – hosszú évekig vonzottak.

– Jól tudom, hogy hetven felett még túraversenyeken indultál?

– Fiatalabb koromban belekóstoltam a tájfutásba, ami annyira megtetszett, hogy első osztályú versenyző lett belőlem. Később, már nem olyan fiatalon, tájékozódási túraversenyeken is részt vettem. E két sportágnak köszönhetem, hogy eljutottam Norvégia és Finnország gyönyörű tájaira (*Lajos bácsi sportteljesítményeit a Sport Erdemérem Ezüst fokozatával jutalmazták – a szerk.*).

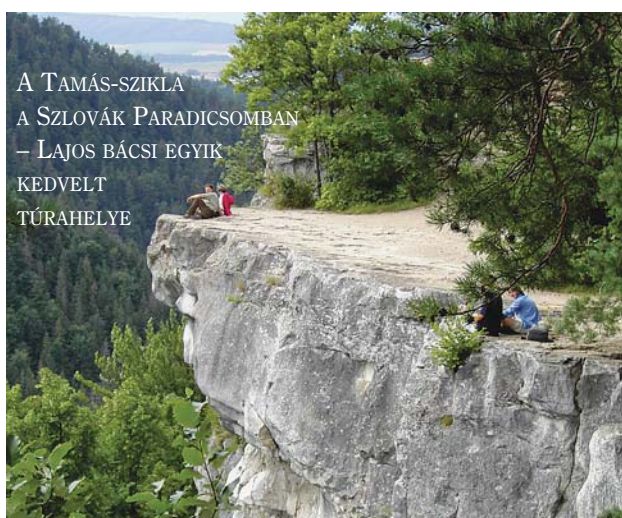
– A családdal sikerült megszeretted a túrázást?

– Két lányom van, négy unokám és hét dédunokám. Anikó lányommal rengeteget kirándultunk a Mecsekben, Marika lányomat viszont sosem sikerült kicsalni a természetbe. Ő azt mondja, gyalogoljon, akinek zerge volt az édesanyja! Sajnos az unokáim is hasonlóan gondolkodnak.

– Lajos bácsi, honnan ez a hihetetlen energia, és mi a te hosszú életednek a titka?

– Egész életemben fizikai munkát végeztem, a mindennapi aktív tevékenység megedzi az embert. Ezenkívül, amikor csak tehettem, kint voltam az erdőn, ahol mindig friss levegőt szívtam, soha nem dohányoztam. És... Lajos bácsi szeme megcsillan, huncut mosoly jelenik meg az arcán ...a nők, a nőket szeretni kell.

LEJEGYZTE: MÜLLER NÁNDOR

A TAMÁS-SZIKLA
A SZLOVÁK PARADICSOMBAN
– LAJOS BÁCSI EGYIK
KEDVELT
TÚRAHELYE

Az év madara: széncinege

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 1979 óta választja meg az év madarát. Ez a választás 2011-ben a széncinegére esett. A széncinege (*Parus major*) hazánk egyik legelterjedtebb énekesmadara, mindenhol költ, ahol mesterséges vagy természetes fészekodúkat talál. Kedveli az idősebb tölgyeseket, fenyveseket, de a mezőgazdasági területeken, városi parkokban és kertekben is jól érzi magát. A széncinege éppen gyakorisága miatt nyerte el ezt a címet, hiszen megmutatta, hogy a lakosság részvétele a madárvédelemben meghozza eredményét. A sok ezer kihegyezett mesterséges odú, és a madarak téli etetése mind hozzájárult a faj sikeréhez.

2012-re három faj társadalmi összefogású védelme merült fel. Azt, hogy melyik legyen a következő év madara, önkök dönthetik el. A május 10-ig tartó szavazás végén a legtöbb voksot kapott faj elnyeri a 2012. év madara címet. Ismerkedjen meg a három fajjal, és szavazzon ön is a www.mme.hu oldalon.

Az év fája: tiszafa

Németországban 1989 óta választják ki minden évben az év fáját. 1996-tól a Nyugat-Magyarországi Egyetem kezdeményezésére hazánkban is kiválasztják az év fáját, mely idén a tiszafa lett. Magyarországon a tiszafának (*Taxus baccata*) már csak két őshonos előfordulásáról tudunk. Az egyik a Bükk-hegységben Ómassa és Lillafüred fölött található, ahol a sziklás részekben mindössze néhány példány él, a másik – Közép-Európa legnagyobb ismert tiszafaállománya – a Déli-Bakonyban található.

Az év vadvirága: leánykőköröcsin

Az év madara és az év fája mozgalmak nyomán a honi botanikusok az idei évtől (magánkezdeményezésre) megválasztják az év vadvirágát is. Idén először – internetes szavazás eredményeként – a leánykőköröcsinre (*Pulsatilla grandis*) esett a választás. A kora tavasszal virító, megkapó szépségű növény kékes-lilás, nagyra növő virágait minden természetjáró jól ismeri. Egyes előfordulási helyei kirándulók és fotósok tavaszi zarándokhelyévé váltak, ilyen a Mecsekben a Flóra-pihenő melletti sziklagyep is. Kőköröcsin szavunk ótörök eredetű, jelentése a „kők”, azaz kék szóból ered. A leánykőköröcsin természetvédelmi értéke 10.000 Ft.

Kőköröcsin-csalogató napok

A pécsi Természetudományi Múzeum március 16-19. között Kőköröcsin-csalogató napokra várja a közönséget. Az év vadvirága 2011-ben a leánykőköröcsin, ezért márciusban ezzel a kedves, törekeny kis bundás növényvel és tavaszi társaival ismerkedhetnek meg az érdeklődő övodások, iskolások és felnőttek a múzeumi foglalkozásokon, előadásokon és terepi programokon, túrákon a természetben. Részletek a www.jpm.hu honlapon.